
ДО
КИРИЛ ВЪТЕВ
МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

КОПИЕ ДО:

ДЕЯН СТРАТЕВ
ЗАМЕСТНИК - МИНИСТЪР НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ

ДЕНИЦА ДИНЧЕВА
ДИРЕКТОР НА ДИРЕКЦИЯ "ЖИВОТНОВЪДСТВО"

СТАНОВИЩЕ

ОТ

Асоциация за развъждане на месодайни породи говеда в България - гр. Сливен
Национална асоциация за месодайно говедовъдство в България - гр. София
Браншова камара на месодайното животновъдство - гр. Пловдив

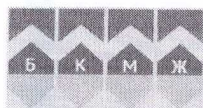
Относно: Подготовка за първо изменение на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони в България за периода 2023-2027 г. и предварителни данни за Кампания 2023 г.

УВАЖАЕМИ Г-Н МИНИСТЪР,

Във връзка със започнал процес за изменение на Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони в България за периода 2023-2027 г. и след представянето на организациите на предварителните данни за Кампания 2023 г. имаме опасенията, че очертаващите се ставки по-скоро ще стимулират опазването на биоразнообразието, отколкото да фокусират фермерите върху повишаване продуктивността в животновъдството, от което аграрната ни икономика има нужда. Това поставя на риск предприемаческия интерес към продуктивно говедовъдство. В тази връзка Ви предоставяме нашето становище и предложения:

Съотношения на бюджетите и на животновъдните единици при обвързаната подкрепа по СП за 2023 г.

Месодайните крави, включени в развъдни програми (МеК-РП) не получават достатъчно бюджет спрямо останалите подотрасли (селекционни ДПЖ, селекционни млечни крави), където има 1.3-1.7 пъти повече предвиден бюджет на една ЖЕ. В допълнение на това месодайните крави извън развъдни програми (МеК) формират почти една трета от поголовието на държавата, а получават едва една четвърт от бюджета за

обвързано подпомагане. 10% от бюджета е предвиден за застрашени породи, които обаче имат възможности и за други подпомагания **необвързани с пазарни ангажименти**.¹/Интервенциите в областта на околната среда и климата/

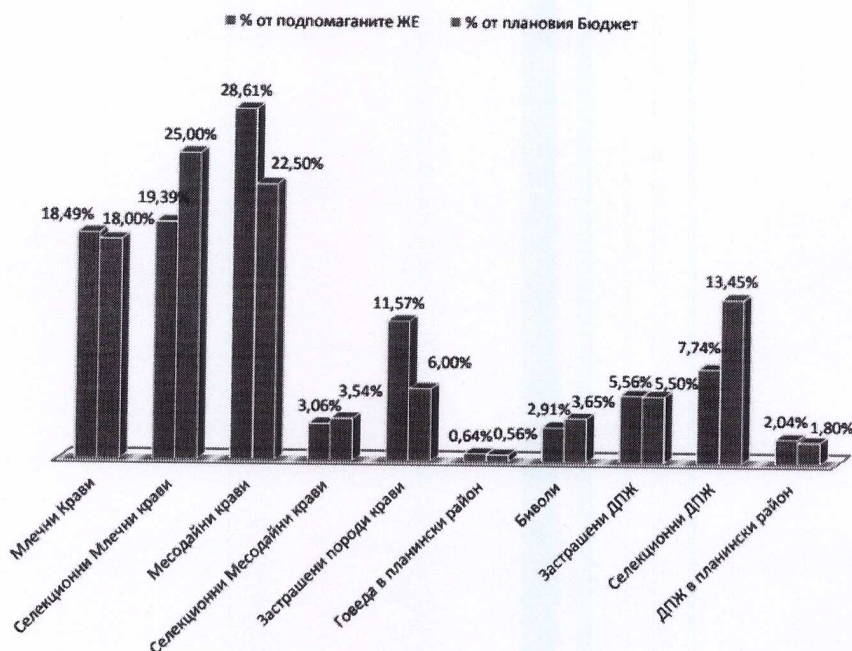

Таблица 1: Съотношения на бюджетите и на животновъдните единици при обвързаната подкрепа. Броят овце и кози са конвертирани с коефициент 0.15 ЖЕ

Месодайните крави извън развъдни програми (МеК) и месодайни крави, включени в развъдни програми (МеК-РП) имат най-голямо участие, като брой животновъдни единици, но предвиденият бюджет не съответства на този брой. В останалите -въдства съотношението между животновъдна единица и бюджет е значително по-добре балансирано.

Прогнозните стойности за "Обвързано с производството подпомагане за крави от застрашени от изчезване породи" (К-ЗП) са изпълнени на 54%, което предразполага по-високи от планиваните ставки и съответно **бърз ръст на броя на застрашени от изчезване крави**, тъй като фермерите са финансово мотивирани да отглеждат такъв тип животни. Актуален въпрос е: застрашени ли са от изчезване популации с прогнозен обем от приблизително 20% от цялото поголовие ЕПЖ. За сравнение месодайните крави (МеК) и месодайните крави включени в развъдни програми (МеК-РП) вече са достигнали прогнозните стойности и очевидно не се прогнозира развитие.²

¹ Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони в България за периода 2023-2027 г.

² МЗХ - предварителни данни за Кампания 2023г., електронна кореспонденция от 09.08.2023 16:12ч.

Данни за приема на заявления за подпомагане 21.07.2023 г., съпоставка със заложените стойности в Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони на България за периода 2023 - 2027 г.					
КОД	Интервенция	Брой заявени я	Заявени площи/животни	Прогнозни стойности по Стратегически план хаектари / брой животни	изпълнение %
К-ЗП	Обвързано с производството подпомагане за крави от застрашени от изчезване породи (К-ЗП)	474	24,588	45,210	54.39%
МеК	Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави (МеК)	3,940	111,255	111,806	99.51%
МеК-РП	Обвързано с производството подпомагане за месодайни крави, включени в развъдни програми (МеК-РП)	195	11,510	11,978	96.09%

Таблица 2: Предварителни данни за Кампания 2023г.

Общи индикативни ставки за Кампания 2023 г. в български лева

Очаква се една застрашена от изчезване крава да получава **два пъти повече финансиране** от една продуктивна месодайна крава, а селекционните месодайни крави едва 60%. Това може да стимулира отглеждането на застрашени от изчезване породи, отколкото фокусиране върху повишаване продуктивността, от което аграрната ни икономика има нужда. Ако погледнем ставките при ДПЖ, там има паритет между двете направления - продуктивност и биоразнообразие. Защо го няма и при ЕПЖ?

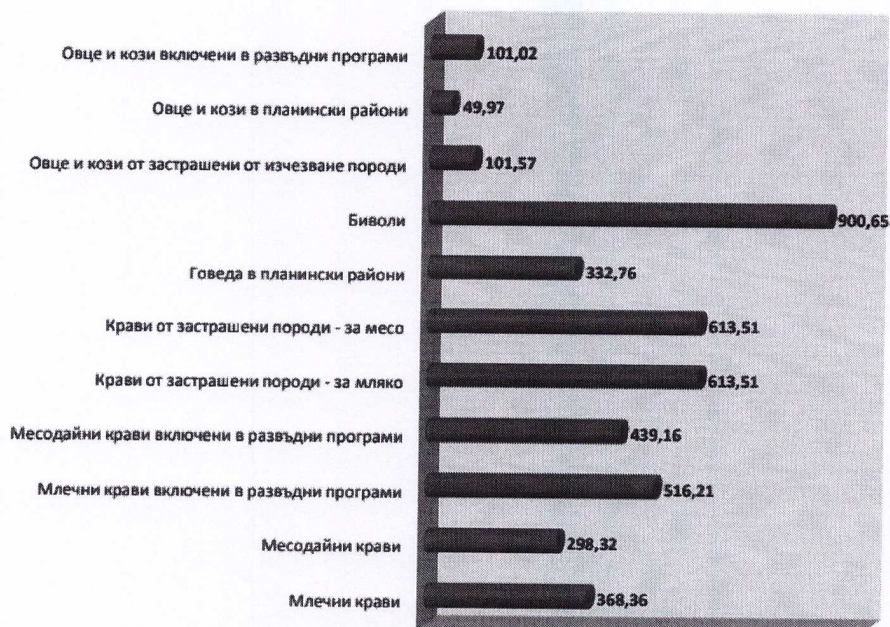

Таблица 3: Общи индикативни ставки включващи "Агроекология" и "Директни плащания"

Ефект на подпомагането върху финансовите резултати от технологичните карти³

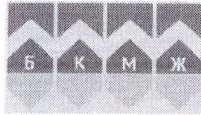
Вариант Интервенция и Отглеждани Животни	СП максимална ОБЩА Ставка до 150/300бр*	Фин р-т от ТК	Наименование Технолог. Карта	Резултат След Подпомагане	Корек- ция
Млечни крави - Кафяво и Симентал	368.36	-389.44	Кафяво и Симентал	-21.08	
Млечни крави в развъдни програми - Кафяво и Симентал	516.21	-389.44	Кафяво и Симентал	126.77	с 0,3 от
Млечни крави в развъдни програми - Холщайн	516.21	-437.62	Холщайн	78.59	Теле
Месодайни крави - А_Х_Л	298.32	-358.85	АХЛ	-60.53	-209.98
Месодайни крави в развъдни програми - А_Х_Л	439.16	-358.85	АХЛ	80.31	-69.14
НЯМА	0	-498.17	Угоено Теле 12-24мес	-498.17	
НЯМА	0	-498.17	Угоено Теле 12-24мес	-498.17	
Крави от застрашени породи - СИ и РКГ	613.51	-438.16	СИ и РКГ	175.35	
Крави от застрашени породи - БРГ	613.51	-464.70	БРГ	148.81	
Говеда в планински райони - СИ и РКГ	332.76	-438.16	СИ и РКГ	-105.40	
Говеда в планински райони - БРГ	332.76	-464.70	БРГ	-131.94	
Планински + Застрашени - СИ и РКГ	946.27	-438.16	СИ и РКГ	508.11	
Планински + Застрашени - БРГ	946.27	-464.70	БРГ	481.57	
Биволи	900.65	-436.43	Биволи	464.22	За 1 ЖЕ
Овце и кози от застрашени породи -Автох. Кози	101.57	-98.98	Автох Кози	2.59	17.26
Овце и кози от застрашени породи -Автох. Овце	101.57	-76.48	Авт. Овце	25.09	167.35
Овце и кози в развъдни програми - Овце Оборно	101.02	-59.92	Овце Оборно	41.10	274.14
Овце и кози в развъдни програми - Кози Оборно	101.02	-72.45	Коза Оборно	28.57	190.56
Овце и кози в развъдни програми - Овце Месо	101.02	-78.23	Овце Месо	22.79	151.98
Овце и кози в планински райони	49.97	-34.70	Кози Обор-Пас	15.27	101.86
Овце и кози в планински райони	49.97	-37.26	Овце Обор-Пас 100л+	12.71	84.78
Овце и кози в планински райони	49.97	-58.09	Овце Обор-Пас до 120	-8.12	-54.16

Таблица 4: Ефект на подпомагането върху финансовите резултати от технологичните карти

1. Според изготвените технологични карти цялото животновъдство в България е на загуба.
2. Технологичната карта за угоени говеда е положителен пример за желание за насърчаване на производството на месо и следва да му се намери релевантен начин за финансиране.
3. Единствените интервенции, при които има съществен отрицателен резултат и няма възможност за алтернативно подпомагане е месодайни крави (МеК) и месодайни крави, включени в развъдни програми (МеК-РП), въпреки че се използва ТК за доказани в световната практика ефективни породи.
4. Ако добавим загубата от угоени говеда (10 - 24м.) към резултата на месодайните крави по коефициента от ТК за тях, то тази интервенция е най-неефективна.
5. При кравите най-голям дял на субсидията спрямо търсена реализирана продукция и допълнително финансиране за опазване на редки породи се очертава при автохтонните. Това поставя на риск предприемаческия интерес към продуктивно говедовъдство в България.

³ включват "Директни плащания" и "Агроекология" от Стратегическия план за развитие на земеделието и селските райони в България за периода 2023-2027 г.

Предложения по технологичните карти

1. Смятаме, че трябва да се определят критерии, по които да се категоризират различните видове месодайни стопанствата за ЕПЖ:

- крава майка с бозаещо теле (отбиване след 5-8 месец и директна продажба на телето) и говеда - угодване (10 до 24 мес. възраст)
- технологии на отглеждане (оборно-пасищно, оборно отглеждане)

Нужно е да бъдат създадени достатъчно на брой карти, които да дават обективната картина за ефективността на различните стопанства и отразяват различията при използваните технологии и региони.

2. Информацията в колона 4 "количество общо", на позициите за "Храна и добавки" следва да е съобразена с пълноценната дажба на животно на ден, изчислена през хранителна стойност, а не просто изброяване на различни храни.

3. Степента на детайлизация на позициите "разходите за труд и осигуровки в производството" е прекалено висока и следва да бъде съобразена с дейности по управление и изпълнение.

4. Да се унифицират общоприетите единични цени по позиции като ушни марки, фуражи, труд (обща позиция), ветеринарни услуги, горива и др. Единичните цени следва да се вземат от официални източници НСИ, САПИ, ЕВРОСТАТ. Същите би трябвало да се актуализират на годишна база. Видно от приложените технологични карти, показателят за единични цени е силно вариативен, което в себе си носи и елемента на лошото управление на стопанството и липсата на бизнес ориентация.

5. Предвидените съотношения в приходната част са напълно неясни като резултат и е нужно да бъдат пояснени.

6. Технологични карти за ферми прилагачи оборно отглеждане не предвиждат приходи от оборска тор, което е изненадващо.

7. Да бъде спазено съотношение на подпомагането между млечен и месодаен сектор от 1 към 0.80-0.85 при кравите майки, което е общопризнат коефициент в световен мащаб.

Нашето мнение е, че за да станат технологичните карти еталон, следва да се натрупа информация за повече от една година. Икономическите данните за 2022 г., с които са

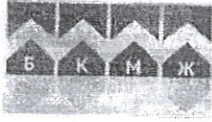
създадени представените карти са силно повлияни от Ковид кризата и от войната в Украйна.

Предложения по “Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони в България за периода 2023-2027 г.” и държавни помощи

1. Да се анализират резултатите и да бъде публикуван пълен анализ на Кампания 2023. Едва след това да се вземат под внимание становищата на различните браншови организации.
2. Настояваме да се запазят “технологичните карти”, като инструмент и да се уточни кой и как може да ги подобри и поддържа актуални (с обновяване на три месеца) при пълна прозрачност на процесите.
3. Видимо от НОТИФИКАЦИЯТА НА ДЪРЖАВНИ ПОМОЩИ В ОБЛАСТТА НА СЕЛСКОТО СТОПАНСТВО, ГОРСКОТО СТОПАНСТВО И РИБАРСТВОТО, ОДОБРЕНИ ОТ ЕВРОПЕЙСКАТА КОМИСИЯ ЗА ПРИЛОЖЕНИЕ ПРЕЗ ПЕРИОДА 2023-2029 Г.,⁴ не е предвиден бюджет за угояване на говеда и помощ при клане в клиника. Нашето предложение е при промяната на СП да се предвиди интервенция за угояване на говеда (10 - 24м.) и интервенция за клане на угоени говеда (10 - 24м.) в клиника или да се осигури нотифицирана целогодишна държавна помощ.
4. Заstraшените от изчезване породи говеда да останат подпомагани само по интервенции по развитие на селските райони за околна среда и климат, които не са свързани с пазарни ангажименти. Заложена е ставка за породи ЕПЖ до левовата равностойност на 212.21 евро/ЖЕ. Тя обхваща допустимост на всички животни с издадени сertificate от развъдната организация независимо от пола и възрастта. Отглеждането им е с цел съхраняване на местните генетични ресурси като източник на генетично разнообразие и това е в разрез с воденето на селекция по продуктивност. Обвързването на подкрепата с реализирана продукция спомага за изсветляване на сектора на месодайното говедовъдство и ние подкрепяме тези политики. Ако целта ни е да увеличим родното производство и укрепим продоволствената независимост, която е в пряка релация със стратегическата сигурност следва да подпомагаме адекватно високопродуктивните животни и увеличаването на тази цифра.
5. Анализа за предходния програмен период (2014-2020) от ПРСР показва, че включването на ЕПЖ - от заstraшени от изчезване породи в общ бюджет със селекционните животни от доказни месодайни породи доведе до изкривявания при единичните ставки и крайно негативен ефект за земеделските стопани и незадоволителен резултат от интервенцията. С оглед на горното и придържайки се към принципите за минимални корекции на стратегическия план считаме, че голяма част от предложенията на организациите водещи селекция на автохтонни породи от

⁴ МЗХ - Одобрени от ЕК държавни помощи, 11.08.2023г.

предоставената ни електронна кореспонденция от страна МЗХ на 04.08.2023г. 17:53ч, свързани с: изравняване на ставките с млечни и месодайни говеда и процентите на реализация са ненавременни. Изработването на SWOT анализа и СП, както и съгласуването му с всички дирекции в ЕК отне близо три години и подобно рязко изменение на интервенцията без задълбочен анализ би било прибързано и неуместно.

6. Не подкрепяме предложението Мярка II.A.6. "Опазване на местни породи (автохтонни), важни за селското стопанство" да бъде преименувана.

7. Предвиденото изработване на "методология за определяне на праговете на застрашеност в зависимост от рисковия статус на местните застрашени породи животни" трябва да остане, така както е определено в Наредба 10, чл. 57(1) и при изработването на същата да бъде съобразена с класификацията на породите, която според степента на застрашеност се базира на документите на ФАО и е синхронизирана в Закона за животновъдството, където в Чл. 18 е записано:

(3) В зависимост от рисковия статус местните и локално адаптираните породи селскостопански животни се класифицират, както следва:

1. изчезнали породи;
2. изчезващи породи;
3. застрашени от изчезване;
4. незастрашени от изчезване

8. Предложение за промяна в Наредба 10, чл. 54 (3): Да се обсъди възможността за отпадане на точка 4 от параграф 3. Ако остане задължително при предоставяне на такова становище по точка 4 и допустимите редуции по точка 1, 2 и 3, животните да бъдат заменени с други, както се прави замяната на животни при обвързаната подкрепа.

Всички наши предложения по промяната на СП са в посока на подпомагане базирано на продуктивност, от което аграрната ни икономика има нужда. В заключение, призоваваме Министерството да вземе предвид нашите аргументи и предложения. Декларираме желание и готовност за участие в активен диалог при предстоящите изменения.

С УВАЖЕНИЕ,

Иван Венински

Искра Григорова

Стоян Чуканов